

Obvodný notársky úrad v Handlovej 1882 – 1945 (1951)

Opis na úrovni archívneho fondu

kód	názov kódu v AJ	obsah	Názov kódu v SJ
3.1.1.	Reference code	SK_1571_10244	Referenčný kód
3.1.2.	Title	Obvodný notársky úrad v Handlovej	Názov jednotky opisu
3.1.3.	Date(s)	1882 – 1945 (1951)	Časový rozsah
3.1.4.	Level of description	archívny fond	Úroveň opisu
3.1.5.	Extent and medium of the unit of description (quantity, bulk, or size)	5,36 bm (116 kusov úradných kníh, 8 registratúrnych pomôcok, 29 archívnych škatúl spisov)	Rozsah a nosič jednotky opisu (množstvo, rozsah alebo veľkosť)
3.2.1.	Name of creator(s)	Obvodný notársky úrad v Handlovej	Názov pôvodcu
3.2.2.	Administrative history	Inštitúcia notárskych úradov má bohatú históriu. Je to jediná inštitúcia, pri ktorej nie je možné presne určiť hranicu začiatočného pôsobenia, keďže s funkciou notára sa stretávame už od 13. storočia. Notár bol dosadzovaný alebo volený na základe zvykového práva alebo privilégií. Po revolúcii v rokoch 1848 - 1849 sa mení postavenie notára voči richtárovi. Obecný notár je naďalej zamestnancom obce, avšak menuje ho stoličná vrchnosť a prísahu skladá do rúk slúžneho. Viaceré obce, ktoré si volili spoločného notára, boli povinné postarať sa v sídle notariátu o kanceláriu, v ktorej vykonával úradné povinnosti vo vymedzených hodinách. Cisársky patent z roku 1859 potvrdil úrad obecného notára a ustanovil jeho menovanie na návrh obecného predstavenstva štátnou vrchnosťou. Notár vypomáhal v slúžnovskom úrade, vo	Dejiny správy pôvodcu

		<p>svojom úrade viedol podací protokol (dnes registratúrny denník) a index, spolu s richtárom podpisoval všetky podania a správy pre slúžnovský úrad, viedol účtovnú evidenciu a mal pôsobnosť v súdnictve v sporoch do 10 zlatých. Zákonný článok 18 z júna 1871 povýšil verejnosprávne postavenie notára tým, že mu zaistil hlasovacie právo v obecnom výbore, ustanovil ho za člena obecného predstavenstva, stanovil najnižší možný plat 400 zlatých ročne, byt a doživotné zvolenie zastupiteľstvom obcí z uchádzačov prihlásených sa na základe súbehu. Zákonom č. 22 z roku 1886 o obecnom zriadení bolo vymedzené postavenie notára, pomer k orgánom obcí ako aj jeho kompetencie. Aj keď zákon hovorí ešte stále o notárovi a nie o notárskom úrade, už na základe zákona z roku 1871 môžeme notára chápať ako samostatnú inštitúciu – notariát. Od roku 1886 sa ťažisko vybavovania administratívy presúva z obecných domov do úradovní obecných a obvodných notárov. Do ich kompetencie postupne pribúdali agendy ako: obecné a poľné súdnictvo, vojenská agenda, úprava pracovných pomerov, vydávanie pracovných knížiek hospodárskej čel'ade, sirotská agenda, záležitosti lesov, škôl, chudobných, poľnohospodárska, veterinárska, vyst'ahovalecká agenda a na základe čl. 33 z roku 1894 aj matričná agenda. Organizácia notárskeho úradu bola dobudovaná kancelárskym poriadkom pre obce vydaným Ministerstvom vnútra Uhorska pod číslom 126 000/1902, ktorý obsahoval aj povinnosti notára. Ďalším zákonom č. 211 z 22. marca 1920 sa obecní a obvodní notári stali štátnymi zamestnancami menovaní ministrom vnútra. Kompetencie notárskych úradov sa rozšírili po vzniku nového okresného zriadenia 1. januára 1923 o finančnú správu, všeobecné sčítanie ľudu, pohyb obyvateľ'stva atď.. Zákonom č. 190/1939 Sl. z. bolo do kompetencie obecných a obvodných notárskych úradov presunutých z kompetencií okresných úradov až 33 rôznych záležitostí. Názov úradu notára na obecný a obvodný notársky úrad ustálil zákon z 19. mája 1941 č. 91/1941 Sl. z.. Prvým známym notárom v Handlovej bol učiteľ Ján Karas, ktorý pôsobil v tejto funkcii v rokoch 1662 – 1670. V rokoch 1863 – 1878 zastával funkciu notára Ján Laslop. Posledným notárom bol Gejza Kubíni, ktorý od dvadsiatych rokov 20. storočia pôsobil ako pridelený notár spolu s vedúcim notárom Vojtechom Czeiselom. V roku 1938 sa stal vedúcim notárom. Pôsobnosť Obvodného notárskeho úradu v Handlovej sa vzťahovala okrem obce Handlová aj na obec Morovno. Obvodný notársky úrad v Handlovej bol zrušený nariadením povereníctva vnútra SNR č. 26/1945 Sb. zo 7. apríla 1945. Jeho právnym nástupcom sa stal Obvodný úrad miestnych národných výborov v Handlovej.</p>	
3.2.3.	Archival history	<p>Písomnosti, ktoré vznikli z činnosti Obvodného notárskeho úradu v Handlovej boli ukladané podľa kancelárskeho poriadku pre notárske úrady (nariadenie uhorského ministerstva vnútra č. 126 000/1902 B. M.) v registratúrnom stredisku. Na základe tohto poriadku notár prijímal došlú poštu, ktorú otváral, overoval a vybavoval. Viedol administratívny protokol, do ktorého zapisoval všetky podania, prichádzajúce obciam alebo priamo jemu. Spisy protokoloval</p>	Dejiny archívneho fondu

		<p>chronologicko-numericke, pričom spisy vzťahujúce sa na jednu vec pripájal k jednému číslu. Ku každému podaciemu protokolu (dnes registratúrny denník) sa musel viesť abecedný index. Z protokolovania boli vyňaté priestupkové záležitosti ako aj tie druhy, pre ktoré sa viedli zvlášť evidencie. Kancelársky poriadok prikazoval vždy na konci roka tieto evidencie zaprotokolovať v registratúrnom denníku. Nemuseli sa protokolovať zápisnice obecného zastupiteľstva, obecnej rady, komisií, doručky, zbierky zákonov, nariadení, úradné noviny, oznamy, spisy nevyžadujúce vybavenie a obežníky. Účtovnú agendu tvoril v rámci roka súbor písomností ako rozpočet, záverečný účet, majetkový inventár, viažuci sa k hlavnej knihe obecného hospodárenia. S touto agendou mohol manipulovať len notár, pre každú jednu obec mal na každý rok vytvorený jeden fascikel. Samostatným oddelením bola aj súdna a matričná agenda. Samotný fond sa zachoval značne torzovitý. Jeho časť bola zničená dôsledkom vojnových udalostí, keďže obec Handlová bola v časoch SNP partizánskou obcou. Ďalšiu časť fondu zničila voda, ktorá zaplavila priestory budovy Miestneho národného výboru v Handlovej, kde bol uložený. Až 90 % záznamov nebolo možné zachrániť a tak boli odovzdané zberným surovinám. Aj na zostávajúcich 10 % sú viditeľné stopy po záplave a v mnohých prípadoch sú dokumenty nečitateľné. Vo fonde tak chýbajú prezidiálne spisy od roku 1925 a administratívne od roku 1935. Účtovné písomnosti sa zachovali až od roku 1927. Po ukončení činnosti notárskeho úradu všetky záznamy prevzal právny nástupca Obvodný úrad miestnych národných výborov v Handlovej a po ňom Miestny národný výbor v Handlovej. Písomnosti sa nachádzali v pivnici úradu a boli vo veľmi zlom stave.</p>	
3.2.4.	Immediate source of acquisition or transfer	<p>Fond do archívu prevzali jeho zamestnanci postupne. Dňa 20. júla 1957 prevzal okresný archivár Michal Tulík časť fondu, prezidiálne a administratívne spisy z rokov 1882 – 1945 a zapísal ich v prírastkovej knihe pod číslom 41. V roku 1962 boli prevzaté registratúrne záznamy dvakrát. Prírastok zapísaný pod číslom 72 dňa 30. mája 1962 tvorili úradné knihy, registratúrne pomôcky a účtovné písomnosti z rokov 1923 – 1945 v rozsahu 2,5 bm a boli prevzaté na základe preberacieho protokolu č. OA - 122/1962. Po prebratí dokumentov archivári zistili, že neboli v rámci vyradovacieho konania odovzdané všetky registratúrne záznamy so znakom hodnoty „A“, na čo bol Mestský národný výbor v Handlovej upozornený. Nasledujúce odovzdanie archívnych dokumentov sa uskutočnilo dňa 6. júla 1962 a prírastok bol zapísaný pod číslom 82. Dokumenty boli uložené v Bojnicksom zámku. V zápise sa neuvádza, o aký druh dokumentov išlo, z akého časového obdobia a v akom rozsahu. Ďalšie dva prírastky neboli zapísané v prírastkovej knihe. V spise o fonde sa nachádza zoznam odovzdaných siedmych kníh zápisníc obecného zastupiteľstva z rokov 1937 – 1942 a zasadacie protokoly z rokov 1922 – 1936, ktoré boli odovzdané do archívu 10. decembra 1963. Dňa 1. septembra 1964 MNV v Morovne odovzdal jeden balík písomností. Posledný prírastok zaevidovaný dňa 13. decembra</p>	Spôsoby získavania archívnych prírastkov

		2008, pod prírastkovým číslom 1563, spis č. A/VI-2/2008/00039 tvorilo sedem úradných kníh – štátnych matrik z rokov 1895 – 1906, ktoré odovzdal Mestský úrad v Handlovej.	
3.3.1.	Scope and content	Archívny fond obsahuje zápisnice obecných zastupiteľstiev a obecných rád, evidencie o nadobudnutí a strate štátneho občianstva, príslušníkov obcí, domovských listov, cudzincov, cestovných pasov, spolkov, stavebných povolení, pôrodných báb, členov obecného zastupiteľstva, notárov, duchovných, učiteľov, chudobných, slepých, hluchonemých, vojnových invalidov, vdov a sirôt, vo vojne padlých vojakov, učňov, majiteľov krčiem, bubnových relácií, dôverné (prezidiálne) a administratívne protokoly (registratúrne denníky), dôverné a administratívne spisy týkajúce sa štrajkov, volieb, špionáže, zakladania strán a spolkov, mobilizácie, zásobovania obyvateľstva, sirotských záležitostí, rozširovania škôl, zriadenia detskej opatrovne, zoznamy liečených na trachom, rôzne vyhlášky, nariadenia, smernice nadriadených orgánov, štatistiky, sčítania ľudu, elektrifikácia, výstavba obce, majetkové inventáre, záverečné účty, hlavné účtovné knihy obcí, rozpočty a matriky. Archívne dokumenty sú zdrojom informácií k histórii Handlovej, rozvoju priemyslu, robotníckeho hnutia, pôsobeniu komunistickej strany, činnosti odborových banických organizácií, telovýchovných mládežníckych spolkov, poukazujú na pomery v dobe prvej svetovej vojny, hospodársku krízu, prvé roky trvania 1. ČSR, národnostné pomery, pomery v školstve, zdravotníctve, hospodársky rozvoj obce, rozširovanie handlovských baní, výstavbu železníc Veľké Bielice – Prievidza, Prievidza – Handlová a Handlová – Horná Štubňa.	Obsah a rozsah archívneho fondu
3.3.2.	Appraisal, destruction and scheduling information	Vnútorne vyradovanie prezidiálnych ako aj administratívnych spisov urobil počas spracovávaní fondu v roku 1962 Jozef Bilčík. Predmetom vyradenia boli duplicitné a multiplicitné spisy.	Vyradovanie a hodnotenie
3.3.3.	Accruals	Očakáva sa prevzatie matričnej agendy po uplynutí lehoty uloženia.	Možné prírastky
3.3.4.	System of arrangement	Archívny fond je usporiadaný a sprístupnený skupinovým inventárom v štruktúre: Obvodný notársky úrad v Handlovej: I.Knihy	Spôsob usporiadania

		<p>A. Správne B. Evidenčné</p> <p>II. Spisový materiál A. Registratúrne pomôcky a) dôverné (prezidiálne) b) administratívne</p> <p>2.Spisy a) dôverné (prezidiálne) b) administratívne</p> <p>III. Účtovný materiál A. Evidenčné knihy B. Účtovné knihy a) Handlová b) Morovno</p>	
3.4.1.	Conditions governing acces	prístupný	Podmienky prístupu
3.4.2.	Conditions governing reproduction	Archívne dokumenty možno reprodukovat' so súhlasom archívu podľa podmienok uvedených v jeho bádateľskom poriadku a v súlade s internými predpismi MV SR.	Podmienky vyhotovovania reprodukcií
3.4.3.	Language/scripts of material	maďarský, nemecký, slovenský	Jazyk/písmo archívnych dokumentov
3.4.4.	Physical characteristics and technical requirements	Fond nie je kompletný, bol narušený vojnovými udalosťami ako aj záplavou, preto je časovo medzerovitý a poškodený.	Fyzický stav a technické požiadavky
3.4.5.	Finding aids	Okresný archív Prievidza v Bojniciach. Jozef Bilčík, Oľga Bražinová: Obecné a obvodné notárske úrady (1869) 1871 – 1945 (1955), skupinový inventár, Bojnice, 1963, evid. č. 500.	Vyhľadávacie

		<p>Okresný archív Prievidza v Bojniciach, Jozef Bilčík: Obvodný notársky úrad v Bojniciach RH a dejiny KSČ 1896 – 1944, tematický katalóg, Bojnice 1964, evid. č. 535.</p> <p>Štátny okresný archív Prievidza so sídlom v Bojniciach. Kolektív zamestnancov: Politické, odborové a masové strany, organizácie a spolky v okrese Prievidza, I. diel 1918 – 1945, tematický katalóg, Bojnice 1987, evid. č. 2301.</p> <p>Štátny okresný archív Prievidza so sídlom v Bojniciach. Kolektív zamestnancov: Politické, odborové a masové strany, organizácie a spolky v okrese Prievidza, II. diel 1918 – 1945, tematický katalóg, Bojnice 1987, evid. č. 2302.</p> <p>Štátny okresný archív Prievidza so sídlom v Bojniciach. Kolektív zamestnancov: Politické, odborové a masové strany, organizácie a spolky v okrese Prievidza, III. diel 1918 – 1945, tematický katalóg, Bojnice 1987, evid. č. 2446.</p> <p>Štátny okresný archív Prievidza so sídlom v Bojniciach. Kolektív zamestnancov: Politické, odborové a masové strany, organizácie a spolky v okrese Prievidza, IV. diel 1918 – 1945, tematický katalóg, Bojnice 1987, evid. č. 2447.</p>	pomôcky
3.5.1.	Existence and location of originals	Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Trenčíne, pracovisko Archív Bojnice, Tehelná 18, 972 01 Bojnice	Existencia a umiestnenie originálov
3.5.2.	Existence and location of copies	Kópie neboli vyhotovené.	Existencia a umiestnenie kópií
3.5.3.	Related units of description	<p>Nitrianska župa I. 1464 - 1922</p> <p>Slúžnovský úrad v Prievidzi 1851 – 1922</p> <p>Okresný úrad v Prievidzi (1884) 1923 – 1945 (1961)</p> <p>Okresný národný výbor v Prievidzi (1918) 1945 – 1990 (1991)</p> <p>Obvodný úrad miestnych národných výborov v Handlovej (1944) 1945 – 1950 (1951)</p> <p>Mestský národný výbor v Handlovej 1945 – 1990 (1992)</p>	Súvisiace jednotky opisu
3.5.4.	Publication note	<p>Bilčík, Jozef – Obert, Štefan – Vitek Ernest. <i>Spríevodca po okresných archívoch v Nitre, Prievidzi a Topolčanoch</i>. Bratislava: Slovenská archívna správa, 1975, 542 s.</p> <p><i>Informatívny spríevodca štátnych archívov Slovenskej republiky II/2</i>. Bratislava: Ministerstvo vnútra SR, odbor archívniectva a spisovej služby, 2001, 346 s.</p> <p>Kolektív autorov: <i>MONOGRAFIA MESTA I. HANDLOVÁ OD PRAVEKU PO SÚČASNOSŤ</i>. Banská Bystrica: Harmony s.r.o., 2017, 271 s.</p>	Informácie o publikovaní

3.6.1.	Note		Poznámka
3.7.1.	Archivist's note	Z časti fond usporiadal v auguste 1957 Michal Tulík. Po jeho scelení v Okresnom archíve Prievidza sídliaceho v zámku v Bojniciach ho usporiadal a spracoval v roku 1962 archivár Jozef Bilčík. Spracovateľ ponechal, z dôvodu prevahy rokov, prezidiálny protokol z rokov 1936 – 1946, niektoré evidencie vydaných cestovných pasov, zbrojných listov a účtovné knihy vo fonde Obvodného notárskeho úradu v Handlovej, ale prezidiálne a administratívne spisy z roku 1945 ako i účtovné knihy obce Handlová od roku 1944 vložil do fondu nástupcu Obvodný úrad miestnych národných výborov v Handlovej. Celý fond Obvodný notársky úrad v Handlovej reinventarizovala Eta Ivaničová v roku 1988, ktorá doplnila dodatky odovzdané pri vyradovaní MsNV v Handlovej a dopísala do inventára čísla spisov. V rámci reinventarizácie Eta Ivaničová nevypracovala nový inventár, ale všetky zmeny zapísala ceruzkou v pôvodnom inventári. Opis fondu vyhotovila Zuzana Kotianová vo februári 2019.	Informácia o spracovateľovi a spracovaní
3.7.2.	Rules or conventions	Opis vyhotovený podľa ISAD(G): General International Standard Archival Description, Second Edition	Pravidlá alebo zásady
3.7.3.	Date(s) of descriptions	21. 02. 2019	Dátum vyhotovenia opisu